

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	7. mars 2024

Sak 027-2024

Målretting av regionale forskningsmidler for utlysning i 2024

Forslag til vedtak:

1. Styret vedtar at inntil 10 millioner kroner av det regionale helseforetakets midler til forskning fra eget budsjett prioriteres for følgende tematiske forskningsområder i årets utlysning med presiseringer slik det framgår i saken:
  - Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet
  - Desentraliserte tjenester og sømløse pasientforløp
  - Digitalisering
2. Styret slutter seg til at midler til ikke-universitetssykehus videreføres som en strategisk satsning på samme nivå som i 2023.

Hamar, 29. februar 2024

Terje Rootwelt
administrerende direktør

1 Hva saken gjelder

De regionale forskningsmidlene i Helse Sør-Øst består av Helse- og omsorgsdepartementets øremerkede midler til forskning (HOD-midler) og en avsetning fra det regionale helseforetakets eget budsjett (RHF-midler). For 2024 utgjør midlene totalt 666,5 millioner kroner til forskning og forskningsbasert innovasjon, hvorav 355,5 millioner kroner er HOD-midler (jf. styresak 131-2023). I 2023 ble det utlyst nær 150 millioner kroner¹ i en konkurransebasert prosess.

Helse Sør-Øst RHF forvalter i tillegg HODs tilskudd til Nasjonalt program for klinisk behandlingforskning i spesialisthelsetjenesten (KLINBEFORSK) på vegne av de fire RHF-ene. Midler til KLINBEFORSK er avsatt i egen post over Statsbudsjettet og utgjør 192,2 millioner kroner for 2024. Programmidlene tildeles til kliniske multisenterstudier der det inngår samarbeidspartnere fra alle helseregioner.

I denne saken foreslås det målretting av inntil 10 millioner kroner av RHF-midlene til forskning for årets utlysning. Det gis også en overordnet beskrivelse av tildelingsprosess for disse midlene. Målrettingen vil understøtte forskning innenfor særskilte tema og områder som er viktige for videreutvikling av spesialisthelsetjenesten i tråd med oppdragsdokument og *Regional utviklingsplan 2040*. Målrettingen følger også opp den strategiske retningen satt i Helsepersonellkomisjonens rapport «Tid for handling» og regjeringens fokusområder for ny Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Forslaget innebærer at de prioriterte midlene håndteres innenfor rammen av den ordinære utlysningen av regionale forskningsmidler og legger til rette for en helhetlig håndtering av søknader om konkurranseutsatte forskningsmidler.

2 Hovedpunkter og vurdering av handlingsalternativer

Bakgrunn for saken

Målretting av regionale forskningsmidler er tidligere presentert og diskutert med styret. En oppsummering av prioriterte områder fra tidligere utlysninger ble gitt i styresak 040-2023 og er også gjengitt i vedlegg til saken.

Under fjorårets utlysning ble alle de konkurranseutsatte forskningsmidlene håndtert i en og samme prosess, dvs. at både utlysning og søknadshåndtering og -vurdering ble gjennomført på samme måte uavhengig av forskningsmidlenes innretning. Søknader innen de prioriterte områdene som ikke oppnådde innstilling gjennom ren konkurranse, ble deretter vurdert i

---

¹ Samlet utlysningspott til åpen utlysning, prioriterte områder og forskningsmidler til ikke-universitetssykehusene

en egen prioriteringskomité med medlemmer fra tre fagavdelinger i RHF-et, brukerrepresentant og konserntillitsvalgt. Søknader om prioriterte midler fikk på denne måten også en strategisk vurdering opp mot målrettingen i tillegg til vurdering av vitenskapelig kvalitet og forventet nytteverdi for spesialisthelsetjenesten.

Det gjøres oppmerksom på at prioritering av de regionale forskningsmidlene gjøres med bakgrunn i tildeling til flerårige prosjekter. På denne måten vil en avsetning på inntil 10 millioner kroner i årets utlysning resultere i en øremerking på om lag 30 millioner kroner til de valgte områdene.

Tematisk prioritering for utlysningen i 2024

Prioriterte områder for 2024 foreslås med bakgrunn i relevante styringsdokumenter der følgende nevnes spesielt:

- Regional utviklingsplan 2040 Helse Sør-Øst
- Delstrategi pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring Helse Sør-Øst
- Regional fagplan for psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- Oppdragsdokument til Helse Sør-Øst RHF for 2024

På et overordnet nivå er Helsepersonellkomisjonens rapport og de tematiske fokusområdene utvalgt for innspill til ny Nasjonal helse- og samhandlingsplan lagt til grunn for prioritering. Prioriteringene sees også i sammenheng med tidligere utlysningers målretting, men er for utlysningen i 2024 gitt en spissing etter evaluering av tjenestens behov, gjennomgang av tidligere søknadsresultater og dialog med det regionale brukerutvalget.

For årets utlysning er det derfor valgt å definere prioriteringer innenfor tre fokusområder:

- Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet
- Desentraliserte tjenester og sømløse pasientforløp
- Digitalisering

Prioriteringen foreslås ytterligere spesifisert som beskrevet nedenfor:

1. Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet

Prioritering innen kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet omfatter forskning med mål om å øke kunnskapsgrunnlaget om kvalitet, trygghet og sikkerhet for helsetjenestene slik at pasienter ikke utsettes for unødig risiko eller skade som følge av diagnostikk, behandling og oppfølging. Brukererfaringer og gode, relevante pasientdata er sentrale informasjonskilder for forskningsprosjekter innen dette området.

Det vises til et behov for økt forskningsaktivitet både for evaluering og videreutvikling av pasientforløp/arbeidsprosesser, særlig knyttet til kunnskapsbehov innen samhandling, uønsket variasjon, kvinnehelse og tilstander som ME/CFS og long-covid. Prioriteringen inkluderer videre behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget innen helsekompetanse med særskilte behov relatert til minoritetsspråklige pasientgrupper, migrasjonshelse og pasienter med kognitiv svikt. Det pekes videre på behov for forskning rettet mot overganger i helsetjenesten, slik som mellom nivåer/avdelinger, overgang barn/voksen o.l.

Det prioriterte området er særlig aktuelt for søknader innen faggruppen som omfatter helsetjenesteforskning, men også faggruppen for forskning innen psykisk helse/avhengighet.

2. Desentraliserte tjenester og sømløse pasientforløp

Det er i ulike styringsdokumenter understreket at fremtidens helsetjeneste må utvikles med en desentral tjenestestruktur, dvs. en organisasjon der pasientene oftere vil motta helsehjelp hjemme eller i sine nærområder, f.eks. gjennom digitale eller ambulante/polikliniske tjenester. Dette området kan derfor omfatte problemstillinger relatert til bruk av nye digitale løsninger som helsepersonellbesparende tiltak og forskning knyttet til brukerstyrte poliklinikker.

Området omfatter i tillegg desentraliserte tjenester til forskning, slik som kliniske studier med tilrettelegging for desentralisert deltakelse. Helse Sør-Øst RHF har etter utlysning i 2023 finansiert oppstart av et forskningsnettverk innen desentraliserte kliniske studier, og prosjekter innen dette prioriterte området kan med fordel knyttes opp mot dette nettverket.

Det pekes ellers på pasientgrupper nevnt under pkt. 1.

3. Digitalisering

Regional utviklingsplan 2040 og Helsepersonellkommisjonens rapport peker på behov for implementering av nye teknologiske løsninger for å ivareta en bærekraftig helsetjeneste. Forskning på ny teknologi og innovative, datadrevne arbeidsprosesser for effektivisering og som helsepersonellbesparende tiltak er nødvendig for å etablere et kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av helsetjenester med høy kvalitet. Ulike hjemmebaserte løsninger, velferdsteknologi og sensorer gir mulighet for utvidet oppfølging og aktiv deltakelse i egen helse for innbyggerne.

Området «Digitalisering» kan også omfatte forskning på nye digitale tjenester, inkludert implementeringsforskning og bruk av kunstig intelligens og maskinlæring i spesialisthelsetjenesten. Innen dette prioriterte området vil det i tillegg være mulig å søke om prioriterte forskningsmidler med utgangspunkt i prosjekter som gjør bruk av storskala helsedata for implementering av persontilpasset medisin og annen avansert teknologi.

For å sikre at de prioriterte områdene har god forankring i brukernes behov, foreslås det at brukermedvirkning settes som et obligatorisk krav til søknader innenfor disse områdene.

Prioritering av ikke-universitetssykehusene for utlysningen i 2024

Egne forskningsmidler har vært avsatt til ikke-universitetssykehusene som strategisk tiltak siden 2016, og det ble tildelt slike midler også i utlysningen gjennomført i 2023 (jfr. styresak 029-2022). Midlene kommer som et tillegg til de forskningsmidlene som tildeles ikke-universitetssykehus i den tematisk åpne utlysningen.

Tiltaket foreslås videreført på samme nivå, inntil 5 millioner kroner, og som en integrert del av den tematisk åpne utlysningen, dvs. slik at disse midlene behandles i samme prosess som øvrige regionale forskningsmidler. Det er opparbeidet et godt erfaringsgrunnlag fra tidligere utlysninger for en slik prosess, der det er mulig å oppnå effektiv søknadsbehandling, harmoniserte vurderingsprosesser og god dynamikk mellom åpen konkurranse og prioriteringer.

Søknadsprosess og økonomisk ramme i 2024

Målrettingen av forskningsmidler foreslås gjennomført som for fjorårets utlysning, dvs. at utlysningen publiseres i slutten av mai 2024 med søknadsfrist i begynnelsen av september samme år. Forslagene lagt fram i denne saken vil operasjonaliseres med vekt på å tydeliggjøre målretting og strategiske forutsetninger for tildeling av forskningsmidler, både innenfor de prioriterte områdene og for ikke-universitetssykehusene.

I tråd med denne saken vil samtlige søknader i årets utlysning vurderes av eksterne fagekspertter i vurderingskomiteer, først individuelt og deretter i plenumsdiskusjon, for å danne grunnlaget for en rangert liste over de søknader som innstilles til støtte. Innstillingsliste for midler i tematisk åpen utlysning settes først etter denne listen basert på søknadens score. Deretter innstilles midler avsatt til ikke-universitetssykehusene med utgangspunkt i samme liste, men med føringer som sikrer en regional spredning av forskningsmidlene blant ikke-universitetssykehusene. Gjenstående søknader som har oppnådd tilstrekkelig kvalitet etter vurdering overføres til strategisk komite som avgir en samlet vurdering av søknadene opp mot de prioriterte områdene.

Endelig vedtak om tildeling av konkurranseutsatte regionale forskningsmidlene gjøres av styret i desember 2024. Her vil en samlet innstillingsliste bli lagt til grunn ved styrebehandlingen.

Prosess for styresaken

Forslag til prioriterte områder ble lagt fram for møte i regionalt brukerutvalg 7. februar 2024, og innspill mottatt etter dette møtet er innarbeidet i saken. Det vil også bli orientert om prioriteringen i Samarbeidsorganet for forskning, innovasjon og utdanning i Helse Sør-Øst 22. mars og i Regionalt forskningsutvalgs møte 9. april 2024.

3 Administrerende direktørs anbefaling

Forutsigbarhet og langsiktighet er viktige forutsetninger for å kunne bygge opp og ivareta robuste og konkurransedyktige forskningsmiljøer for fremtiden. Målrettingen i årets utlysning viderefører derfor i grove trekk innretningen nedfelt i tidligere prioriteringer, men med en noe endrede vinklinger for å legge til rette for en bredere portefølje med hensyn på forskningsmål, strategiske prioriteringer og nye styringssignaler.

Konkurranseutsetting av midler i form av utlysningsprosesser er et virkemiddel for å fremme forskning og utvikling av høy vitenskapelig kvalitet. I den kommende utlysningen er utvalgte fagområder prioritert på bakgrunn av behov for styrking av kunnskapsgrunnlag, strategiske føringer og nasjonale anbefalinger. Faglig vurdering av kvalitet og forventet nytteverdi beholdes som utgangspunkt for prioriteringene.

De foreslåtte områdene har god forankring i tjenestens og brukernes behov med bakgrunn i styringsdokumenter som regional utviklingsplan, regionale fagplaner og oppdragsdokument for 2024. Prioriteringene peker bl.a. på behov for bedre utnyttelse av nye teknologiske løsninger primært for å avlaste helsepersonell og for å oppnå mer effektive tjenester.

I samtlige områder foreslått for prioritering legges derfor bruk av nye digitale løsninger til grunn.

Administrerende direktør inviterer styret til å slutte seg til målretting som foreslått i saken, med prioritering av følgende områder i den åpne utlysningen:

- Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet
- Desentraliserte tjenester og sømløse pasientforløp
- Digitalisering

Administrerende direktør anbefaler målretting av inntil 10 millioner kroner av utlysningspotten for disse områder. I tillegg til denne prioriteringen, anbefaler administrerende direktør at midler til ikke-universitetssykehusene videreføres som foreslått. Avsetningen har i betydelig grad bidratt til å styrke forskningsaktivitet av høy kvalitet ved ikke-universitetssykehusene. Ettersom tildelingen rettes mot flerårige prosjekter, er det over tid bygget opp en bred prosjektportefølje støttet av disse strategiske tiltakene i hele regionen. Følgelig bidrar de regionale forskningsmidlene til måloppnåelse for oppdragsdokumentets hovedmål 2: *Styrke forskning, innovasjon og kompetanse og forbedre kvalitet og pasientsikkerhet.*

Trykte vedlegg:

- Oversikt over områder prioritert i tidligere utlysninger

Utrykte vedlegg:

- Ingen